

MISKA BÁCSI MEGMAGYARÁZZA....

Majd én megmagyarázom neked, Öcsém. Mert nem úgy van az, ahogy Te azt gondolod... A cél meg mi egymás, mi van, ha nem úgy sül el a dolog... Ide hallgass... Harmincötben, Sándor bátyám meg jómagam, Triesztben hajóra szálltunk, hogy Amerikába megyünk...

De hadd kezdjem az elején.

Nem volt elég pénzünk a hajójegyre, ott lődörögtünk a kikötőben, ötvennyolc pengőnk maradt, a batyuban meg jóformán semmi. Szanaszét aludtunk, csak vetett ágyban nem. Egy napon aztán találtunk egy öreg, ócska hajót, a kapitány megígérte, hogy a pénzünkért elvisz Amerikába. Rögvest fölszálltunk, aztán csak úgy éhomra beestünk az ágyba aludni. Mire felébredtem, már megint este volt... aztán csak víz, meg víz mindenféle... Jött a kapitány, oszt mondja, hogy baj van ám... két embere nem jött vissza, hogy aztán segítenénk-e neki. Németül beszélt az átkozott, s mivel Sándor bátyám Ausztriában kubikolt egy esztendő, hát értette. Kérdezte Sándor, hogy mennyit fizet, mert kellett a pénz nagyon. Azt mondja a kapitány, hogy semmit... segítséget kér. Sándor mondja, hogy ha nincs pénz, nem dolgozunk. Azt mondja a kapitány, hogy akkor kirak bennünket Afrikában...Az nem becsületes, mondom én, hiszen fizettünk a fuvarért...

Röhögött a rusnya német, hogy majd menjünk Afrikában panaszkodni.

Mondom én, na, Sándor, mi aztán jól bevásároltunk... Így lettem én hajószakács, Sándor bátyám meg fűtő...

Két álló hónapig, két buta magyar paraszt, mármint Sándor meg én, azt se tudtuk merre járunk. Egyik kikötőből ki, a másikba be...

Egyszer egy szép napon, egy nagyon nagy kikötőben nyújtózkodtunk a parton. Messze nem mertünk menni a hajótól, nehogy tán ne találjunk vissza, aztán lemaradunk Amerikáról... Halljuk ám, hogy valaki istentelenül káromkodik... magyarul. Egy magunkformájú atyafi kergetett két embert, nosza aztán mi is beálltunk nagy buzgalommal, de elvesztettük őket a nagy kavarodásban. Balázs Janinak hívták a magyart, jó barátok lettünk, azok vagyunk azóta is. Ő mondta aztán, igen tudós ember volt, -- hogy a mi hajónk nem megy ám ki a nagy vízre, hanem csak Európa meg Afrika között csatangol. Mondanom se kell, hogy az este nem főzött senki vacsorát a németnek. Ott álltunk franciában, mert hogy Marszejnak hívták azt a kikötőt, most már hármásban, minden nélkül.. Balázs Janinak a pénzt lopták el...Nem maradt már nekünk más kiút, csak a Légió... Na, de majd arról máskor mesélek. Amerika? Hirtelenjében nagyon messzi lett... Csak akkor beszéltünk róla, ha hármásban jól beittunk...

Látod Öcsém... Mi ebből a tanulság? Nem az számít, hogy hova indul az ember, hanem hogy hova érkezik....

Majd én megmagyarázom neked Öcsém, mert látom, hogy fel nem foghatod azzal a nagy művelt eszeddel... Ez úgy van, mint mikor az én Édesanyám, az Isten nyugosztalja – kenyér- sütéskor a vakarékból kiscipót sütött, nekem meg Sándor bátyámnak. Pöttöm gyerekek voltunk, emlékszem, igen csak örültünk a sajátnak. Nyáridőben, reggelente, ha jó idő volt, kihajtottam Sütő szomszéd malacait az éraljára legelni... Az volt nekem az első igazi állásom... Édesanyám betette a kiscipót az iskolás tarisznyába, aztán mentem, bajlódtam a disznókkal, mert szanaszét futottak, amerre az édes eper terült a fák alatt. Volt nekem egy kis bugylibicskám s mikor aztán a malacok nekiláttak, jómagam is leültem früstökölni. Három felé vágtam a kiscipót, egyik volt a kenyér, a másik a szalonna a harmadik meg a hagyma. Mint ahogy az Édesapámtól láttam, gyakoroltam egy kézben tartani mind a hármat, emberesen... mondom én neked Öcsém, ha egy kicsinység becsuktam a szemem, bizisten éreztem a füstölt szalonna ízét a számban. Olyan volt az, mint az igazi. Szegény Édesanyám meghalt huszonnégyben, nem sütött azóta nekem kiscipót senki...

- Igyál még egy pohárral Öcsém, segít tisztán látni. - Isten, Isten... azt kérdezted az előbb, hogy minek nekünk még egy magyar egyesület? Hát olyan az nekem, mint az Édesanyám kiscipója...

Csak az enyém senki másé... Én vagyok az elnök, Balázs Jani komám meg a pénztáros. Úgy is mindig a pénzről beszél, talán mert sose volt neki... az az ő kiscipója. Ne hánytorgasd Te azt fel nekem, hogy még egy magyar egyesület, még egy magyar

egyesület... Jó magyar szokás ez fiam. Van jegyzőkönyvünk, meg pecsétünk, a Weiss úr csinálta a Men sztritten négyötvenért. Gyűlésezünk minden héten a komával, aztán megtárgyaljuk a magyar ügyet... Nem széthúzás ez Öcsém, hanem.. hát kiscipó. Így tán megérted. Kifogytunk már a nevekből, oszt csak úgy hívjuk, hogy a vankuveri Mégegy Magyar Egyesület... kenyér, füstölt szalonna, hagyma meg minden más...

Majd én megmagyarázom neked Öcsém... Te mindig azt hajtogatod, hogy húsz évet jártál iskolába, oszt mégis hányszor bajba jutsz a nagy tudományoddal... én meg csak hatot, azt is igen foghíjasan.

Nehogy azt hidd, hogy én az iskola ellen vagyok. Bár én is inkább kölyök koromban tanultam volna meg mindazt, amit hetven év alatt keservesen kellett összehordanom... Bár mondhatom, hogy igen szerencsés gyerek voltam, volt nekem egy tanítóm, Macskásy igazgató úr, belénk verte az ábécét, meg az egyszeregyet, egy kicsit a történelemből is, hogy tudja az ember, hogy mi az, hogy magyar. Aztán, hogy mindenki megértse, elmondta tótul is, mert voltak ott jócskán komenciós gyerekek is a majorból... Úgy mondta az igazgató úr, hogy ha már Béla király behívta őket, nekik is kijár a magyar tudomány... aztán megtanulták ok is, hogy Magyar vagyok magyar, magyarnak születtem, magyar nótát danolt a dajka felettem... Petőfi... az is Petrovicsnak születet, oszt lám csak mi lett belőle... Úgy látszik, ragályos a

magyarság, könnyű azt elkapni... Mint a Sós Misa... A nyolcvankettes ezrednél szolgáltunk, mármint a Légióban. Franciául osztottak a parancsot, németül káromkodott az őrmester, hamar kifogyott a hivatalos francia átkokból... mi meg hárman, Sándor bátyám, Balázs Jani meg én, magyarul panaszkodtunk, örültünk meg féltünk, mikor mi volt rendjen. Történt egyszer, hogy patrolban voltunk vagy húszan, oszt belekerültünk a slamasztikába, de nagyon. Ott feküdtünk nyakig a homokban étlen szomjan, már vagy három napja, körülöttünk meg az ellenség, azt se tudtuk, hogy miféle népség. Éjjel igencsak hideg volt, összebújtunk, mint a koszos malacok s mint mindig ha szorult a kapca, istentelenül hazavágyódtunk. Ahogy tapogatók a sötétben, na mondom, megszapordtunk, valaki igen csak fészkelődik a hátam mögött, beszállt negyediknek. Szép sorjában aztán kiderült. Misunak hívták, alig egy hete került az ezredhez, román só-ügynök volt. Sikkasztott a szerencsétlen és a biztonságos román börtön helyett eljött Afrikába golyófogónak.

Mivel beszélt egy kicsit magyarul, kérte, hogy meghúzódhat-e egy kicsit velünk. Félni is jobban esik, ha nincs egyedül az ember. .Ha már Aggyon Istent mond valaki, Fogadj Isten rá a tisztos válasz. Velünk lógott aztán Misa még nagyon sokáig... valahányszor Bauer őrmester kiosztotta, hogy a magyarok ezt vagy azt csinálják, Misa szó nélkül beállt negyediknek. Mindenki azt hitte, hogy ő is magyar. Valamilyen kimondhatatlan hosszú neve volt, mi aztán elkereszteltük Sós Misának... a só ügy folytán. Megtanult az szépen magyarul, aztán mikor harmincnyolcban szöktünk, ő is velünk tartott. Már

civilben bújtunk a rakparton, nyomunkban a patrollal, beszorítva. Egyik oldalról a nagy víz, a másíkról meg igencsak lótték a köztársaság nevében... Egyszer csak a mellihez kap Misa, oszt azt mondja; "Jaj Istenem, meglótték" Az volt az utolsó szava, nem szólt az szegény egy szót sem aztán, se románul, se fraciául... Jaj Istenem meglótték... magyarul. Szegény Sós Misa, romának született, francia golyó vette el az életét... magyar Istennek panaszkodott miatta. Szép szál szakállas ember volt...

- Na igyál meg egy pohárral fiam, segít tisztán látni, Isten, Isten.

Csak azt akartam ezzel mondani, hogy nagy ereje van ám a magyar nyelvnek, tudta azt már Béla király is... Összetartja a sokféle nációt, hívják azt akár Damjanicsnak, Semmelweissnek, vagy akár Deák Ferencnek is...

Majd én megmagyarázom neked Öcsém, Olyan ez, mint az új zongora a Magyar Házban.... Mert hát azt tudod, sokan rojtosra beszéltek a nyelvüket, hogy hát bolond az a Vezetőség, hogy zongorát vesz ötezerért? Meg hát minek a flanc, mért nem jó a régi? Meg hogy az elnöknének, Csapónének veszik.... Bolond lukból bolond szél fúj... Nem vagyok én tudós ember zenét illetően, de hát csak befogtam én a fülem, hogy ne bántsa a hangja annak az öreg ládának... Azt persze mindenki fújja, hogy kell a kultúra... Nahiszen, ha pénzbe nem kerülne... Mondtam is Balázs Jani komámnak, csak úgy tréfából, -- vett volna a

Vezetőség inkább egy pár jó talicskát, hogy legyen mivel hazatolni a jó atyafiakat a Magyar Házból, mikor már jól lerészegedtek a folyékony kultúrától. Bezzeg nem panaszkodott volna senki. Vannak ám ilyenek szépszerivel... Nodehát a többség, az Isten áldja meg őket, csak-csak összeadták a zongora árát... Ők tudják, hogy nőnek a gyerekek, aztán jókedvükben majdcsak muzsikálnak.

Erről jut eszembe... Kicsi gyerek voltam, mikor a nagy orgonát vette a falu. Annak is sokan ellene voltak, azok is azt mondtak, minek a flanc, meg hogy jó az öreg harmónium is... De mikor aztán mégis meglett, aztán a Debrecenből jött vendég- kántor rázendített, hogy... "Te benned bízunk elejitől fogva..." Hát csak úgy rítt az egész gyülekezet a gyönyörűségtől. Másnap aztán sorba álltak a szekerek a parókiánál, hozták a gabonát zsákszámra az ellenkezők. Ott állt Nagytiszteletes Szabó Dani bácsi a kapuba, sírt az örömébe, beszélni se tudott, csak ölelgette az embereket szó nélkül.

Haragosok békültek meg egymással, kalapot emeltek egymásnak még azok is, akik addig nem köszöntek a másiknak. Nagy volt ám az öröm, annyi pénz jött össze, hogy a maradékból még cifra vaskaput is csináltatott a presbitérium a templom elé. Nem rosszak az emberek ám, öcsém, csak a szájuk jár. Van egy ismerősöm, a nevit nem mondom meg, mert megígértem... Szégyenli, hogy ellene volt. Megkért, hogy vigyek be a Magyar Házba húsz dollárt csak úgy névtelenül...

Igyál még egy pohárral, Öcsém, segít tisztán látni... Azt akartam ezzel mondani, hogy ne szégyellje magát senki... Hiszen csak az az ember képes a véleményén változtatni, aki gondolkozni tud....

Majd én megmagyarázom neked Öcsém, mert látom a képeden, hogy azt se tudod, miről van szó. Már én csak visszakérném az iskolapénzt a te helyedbe'... Nem kétlem én, hogy van asszony, aki tud főzni, csak-csak összekotyvaszt, ami a családnak kell, de az igazi főzéshez ember kell. Az már túl komoly dolog, hogy asszonynépre lehessen bízni. Ezt meg a jó Édesapámtól tudom, - az Isten nyugosztalja szegényt. Ő biz, nem csak hogy híres böllér volt, de nem volt lakodalom meg nagy vacsora a három faluba, hogy ne ő főzte volna a birka- paprikást. Az járta annak idején, birka meg borjú. Fele-fele. Mármint a tehetősebbnél.

Kis gyerek voltam, oszt ott tébláboltam körülötte. Nem szólt rám sose, gondolom ő is így leste el a tudományát Nagyapámtól, hát hagyta, aztán mikor már jó fővibe' volt a paprikás, a szaga már ott úszott az udvar felett, mint egy kiterített nagy suba, vastagon, hívogatón... Belemártott egy darab kenyeret a levibe, nekem adta. Oszt mikor már megettem, hippogva, mert igen erős volt, megkérdezte.

"Na Miska, elég sós-e."

Csak a fejemmel integettem, mert nem jött ki hang a torkomon. Ő meg jót nevetett.

- Na igyál Öcsém, Isten-Isten... - segít tisztán látni.

Egy kicsit elfutottam... Ilyen az ember, össze-vissza röpköd a gondolat, mint a káposzta lepke, azt hiszem a korral jár. Annyi a mondandó, osztán sokszor baj lesz a sorrenddel.

Az igazi birkapaprikást, bográcsba' kell főzni, akácfa tűz fölött, szabad ég alatt. Ja, bizony Szabad ég alatt, hogy lássa a Jó Isten, hogy nem követsz-e el valami bűnt ellene... Mármint a paprikás ellen. Legyen friss a hús, darabold össze, de ne apróra ám. Akkora legyen, mint egy ember-falat... mint egy gyufás skatulya. Bőségesen a bordából is, - az a hús a legízesebb, azt hiszem azt még te is tudod. Lábszárcsont is, darabolva, abba' van a velő, - azt majd később kidobod.

Az Édesapám egy bucka homokra tette a bográcsot, oszt mikor eljött az idő... Ahhoz kell ám érteni igazán... Mikor kezdeni a főzést, hogy ippeg kész legyen, mikor a vendégség leül az asztalhoz... Ne álljon az éhesekre várva, de a vendég se várjon a paprikásra, olyankor mindenki a poharat babujgatja... Ritkán akad annak jó vége....Láttam már olyat, oszt csak csámcsogtak az istenadták a rágós húson... Bizonygatták, hogy milyen ízes, nehogy megbántás a vendéglátót.

Mondom, Édesapám a buckára tette a bográcsot. Jó kézre esve ott ált három vájling. Egyikbe a karikára vágott makói hagyma, a másikba a birkahús a harmadikba meg a borjú. Két kancsó vörös, a

karcosból, só, szegedi édes nemes, apróra vágott fokhagyma meg haragos zöld- paprika, jó csípős, magostul, meg bors. Bors is fontos, nem az ereje, hanem az íze okából. Aztán úgy tenyérrel, körbe-körbe kikente zsírral a bográcsot, a hagymát meg szépen bele tapogatta. A fenekére ment egy sor birkahús, megszórta az édes-nemessel, sóval, borssal hagyma rá meg az erős paprika. Csak módjával, mert ugye, van ám olyan asszonynép is az asztal körül, aki finnyás, oszt nem eszi a csípőset. Mikor az megvan rá egy sor borjú, paprika, só meg a többi. Így kell lerakni, míg aztán minden elfogyott a vajlignokból.

Közben a tűz már nagyjába lobogott, füstje se volt... Akkor jött a segítség és ketten ráemelték a bográcsot az akasztóra a lobogó tűz fölé. Igen nehéz az ám, száz emberre is elég... Aztán ha igazából nagy volt a vendégség, két bogrács is rotyogott. Ahogy a tűz fölé tették, egyszeribe kezdett sisteregni a hagyma a zsírba... Mire a tűz alá hagyott, megpuhult a hagyma, a hús meg kezdte eresztetni a levit.

A törvény az, hogy nem szabad keverni... Édesapám megfogta a bogrács két oldalát, oszt rántott egyet rajta, úgy oldalvást. A hús meg minden fordult a bográcsba egy fertályt, még egy rántás, így ment az tán minden öt percben... aztán csak a tűzre kellett vigyázni, hogy lassan adja a meleget, ne érjen lángja a bogrács fenekére.

Mikor aztán felgyütt a lé a tetejére, Édesapám ráöntötte a kancsó vöröset, - de előbb meg húzott belőle egyet, biztonság kedvéért, hogy jó fajta-e. Óvatosnak kell ám lenni... Ne legyen a bor édeskes,

elrontja a paprikást. A nagy felelőség meg a szakácson
vagyon.

Mire a vendégség asztalhoz ült, megszólalt a cigánybanda, hogy "Utcára nyílik a kocsmá ajtó..." Jöttek a fehér kötényes legények... Sorba álltak, hogy Édesapám telemerítse a tálakat a forró paprikással... Szegények, csak a szagán éltek, míg mindenki ki nem lett szolgálva, csak akkor került rajuk a sor... Ha maradt.

Édesapám meg pohárral a kezibe, körbe járta az asztalokat... Begyűjtötte a sok dicséretet... Koccintott itt is, ott is, töltögették a poharat...

Másnap aztán finom homokkal súrolta a bográcsot fényesre... Igencsak fogdosta szegény a fejit... Panaszkodott ám, hogy túl hangos a templomba hívó harangszó, tenni kéne valamit az ügybe'.

Gondolom, tett is a Presbitérium... Hiszen másnapra a harangok is csendesebben szóltak, - egészen a legközelebbi lakomáig.

Na igyál Öcsém, Isten-Isten... Segít tisztán látni.